

„A co děti! Mají si kde hrát?“

Velká hra o ceny

Proč jsme pro Vás vymysleli Velkou hru

Dnešní děti žijí ve zcela jiném světě, než vyrůstali jejich rodiče. Materiálním nedostatkem trpí jen zanedbatelné procento z nich, většina dětí ale dnes strádá neuspokojením jiných základních potřeb. Vývojoví psychologové na celém světě se shodují, že každé lidské mládě potřebuje ke svému zdravému vývoji kromě *pocitu bezpečí i dostatek pohybu v přírodním prostředí s přirozenými překážkami a předvídatelnými riziky a dostatek času pro neorganizované zkoumání, experimentování a hraní s bohatou škálou přírodních materiálů ve společnosti svých vrstevníků.* *

Dnešní (především městské) děti se pohybují převážně v *umělém prostředí, hrají si na umělých hřištích a s koupenými hračkami a jejich čas je téměř beze zbytku organizován dospělými, nemluvě o tom, že mnozí rodiče své děti chrání před sebemenšími riziky.* Následkem je *zhoršená pohybová zdatnost a odolnost, oslabený imunitní systém a vyšší náchylnost k alergiím, nižší samostatnost a schopnost poradit si v nepředvídaných situacích, horší schopnost aktivní zábavy, domluvy a spolupráce s vrstevníky i menší tvořivost.* Tento trend je celosvětový a důsledky nedostatku přirozeně bohatého herního prostředí s přirozenými riziky a chybějící čas pro spontánní aktivity a hry s vrstevníky se přenášejí i do dospělého života. V Dánsku, Německu, Rakousku a dalších zemích došli ve snaze vrátit dětem přirozené prostředí a umožnit spontánní neorganizovanou hru asi nejdál: zahrady mateřských škol obohacují přírodními a přírodě blízkými herními prvky (jako vrbové chýše, stromy na šplhání, pískové blátoviště a další), nepromokavé komplety a gumovky pro výpravy ven za každého počasí patří ke standardnímu vybavení dětí, stále populárnější jsou i lesní mateřské školky, kde děti tráví většinu času venku v přírodě a k dispozici je pouze minimální zázemí...

Jako pedagogové mladoboleslavského ekocentra jsme v denním kontaktu s mnoha skupinami dětí – od těch nejmenších v mateřských klubech, až po maturanty. Naše mnohaletá praxe výše uvedená zjištění odborníků potvrzuje: i dnešní děti touží po „divokých“ přírodních zákoutích a zážitcích, stále mají v sobě onen neuvěřitelný potenciál fantazie a tvořivosti i schopnost vlastní zábavy a organizace v přirozeně vytvořených skupinách. Hraní s hlinou, kamínky, klacky a vodou či údiv nad lezoucím broukem nebo líhnutím motýla je i pro dnešní precivilizované děti větším dobrodružstvím než sebesofistikovanější počítačová hra. To ale bohužel platí tak do třetí čtvrté třídy. Pokud dítě nezíská dostatek autentických zkušeností s těmito přirozenými podněty v předškolním a mladším školním věku, později se vůči nim uzavírá, zapouzdří se v uměle vytvořeném a virtuálním světě a přírodní prostředí v něm vzbuzuje spíš pocit nejistoty a ohrožení. To je velká výzva pro

všechny rodiče a pedagogy malých dětí.

Protože bychom i my rádi přispěli svou nepatrnou troškou do mlýna na cestě k přirozenějšímu a zdravějšímu vývoji Vašich (vlastních i svěřených) dětí, připravili jsme pro Vás a Vaše svěřence velkou pětiměsíční hru, která Vám má společně pomoci otevřít cestu zpátky k přírodě a vlastním přirozeným potřebám (a může tak vlastně trvat celý zbytek života ☺). A protože v každém dospělém zůstává celý život dětská duše (i když často překryta množstvím kulturních nánosů a stereotypů), věříme, že tato cesta „zpátky do dětství“ bude příjemná a objevná nejen pro děti, ale i pro Vás, dospělé. A díky možnosti zapojení celých rodin se třeba podaří rozpomenout na šťastné chvílky autentického dětství kdesi „za panelákem“ i nejednomu rodiči..

Smyslem Velké hry totiž není nabídnout pár aktivit na půl roku, ale jejich prostřednictvím znovu otevřít dveře k přirozenému dětství – nejen dětem, ale i dospělým. Tedy: VSTUPTE...

V říjnu 2012

Honza Cindr, Jana Janků a Martina Kotlabová, pedagogové Ekocentra Zahrada

* Viz např.: Kol.: Děti, aby byly a žily. MŽP 2005

Pravidla hry

Kdo Velkou hru o ceny pořádá?

Velkou hru vyhlašuje a organizuje mladoboleslavské Ekocentrum Zahrada DDM, Jaselská 1119, Mladá Boleslav, tel.326 329 113, www.MB-eko.cz/zahrada, jan.cindr@ddm-mb.cz, organizačním garantem hry je Honza Cindr.

Kdo se může do Velké hry zapojit?

Velká hra je určena pouze pro školská zařízení z okresu Mladá Boleslav. Zapojit do hry se mohou:

- Celé mateřské školy nebo jednotlivé třídy MŠ s jejich pedagogy.
- Kolektivy školních družin s jejich vychovatelkami.
- Jednotlivé třídy 1.stupně ZŠ nebo skupiny několika tříd 1.stupně z jedné školy (případně společně s družinou) se svými pedagogy.
- Rodiny dětí ze zúčastněných tříd (MŠ, ŠD, 1.stupně ZŠ) – do Velké hry se nepřihlašují samostatně, herní úkoly dostávají prostřednictvím své školy, družiny či školky.

V těch základních a mateřských školách, která sídlí v několika samostatných objektech (často s částečnou provozní autonomií) se mohou třídy jedné provozní jednotky (působící v jednom objektu) přihlásit a účastnit jako samostatné školské zařízení (např. v případě několika MŠ sdružených pod jednu ředitelku či MŠ formálně přiřazená pod ZŠ apod.)

Jak a kdy bude Velká hra probíhat?

Velká hra bude trvat 5 měsíců - začne 30.10.2012 a skončí 13.4.2013. Hra má 4 etapy. Každá etapa bude zahájena seminářem pro zúčastněné pedagogy, zaměřeným k tématu etapy. Na konci semináře získají zúčastnění pedagogové zadání úkolů další etapy pro svou školu či školku. Pokud se ani jeden pedagog ze školního zařízení nemůže úvodního semináře zúčastnit, bude možné vyzvednout si zadání další etapy osobně v Ekocentru Zahrada (co nejdříve po semináři).

Termíny úvodních seminářů a témata jednotlivých etap:

- ♣ út 30.10.2012 Co potřebuje lidské mládě? (Zuzana Sýkorová – Esedra Říčany, Věra Demelová – MŠ Únětice)
= zahájení 1. etapy PŘÍRODA – NEJBOHATŠÍ HŘIŠTĚ!
- ♣ út 27.11.2012 Živá zahrada (Martina Kotlabová - Ekocentrum Zahrada MB)
= zahájení 2. etapy NAŠI ŽIVÍ SOUSEDI
- ♣ út 29.1.2013 Přírodní hřiště (Kateřina Jančaříková – PedF UK Praha)
= zahájení 3. etapy DIVOČINA NA ZAHRADĚ a informace o možnostech zapojení rodičů
- ♣ út 26.2.2013 Malí zahradníci (Lektor bude upřesněn na předchozím semináři)
= zahájení 4. etapy POZOR, ROSTU!

V každé etapě obdrží zúčastněné školské zařízení na úvodním semináři sadu úkolů s metodikou pro následující etapu. Úkoly, které se rozhodne plnit, nemusí dokončit před zadáním další etapy, lze je plnit až do konce Velké hry. Všechny úkoly plní pedagogové sami se svými dětmi, v čase, který si sami určí, ve svém školském zařízení a jeho okolí. Protože všechny aktivity vyžadují přípravu, je dobré plánovat trochu s rozmyslem a neodkládat vše na poslední chvíli.

Tam, kde se do Velké hry zapojí jen jediná třída či oddělení ŠD, plní vybrané úkoly samostatně. Ve školách a školkách s více zapojenými třídami či odděleními školní družiny zaznamenávají a počítají se body za splněné úkoly všech tříd (oddělení ŠD) za celé školské zařízení dohromady. Pedagogové všech zúčastněných tříd a oddělení si mezi sebou vyberou jednoho koordinátora a domlouvají se spolu na výběru herních úkolů, jejichž splnění zaznamenávají do společného bodovacího plakátu.

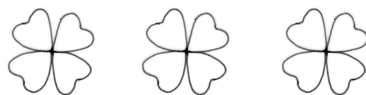
Jak budou úkoly Velké hry hodnoceny?

Všechny úkoly nemají stejnou bodovou hodnotu. K přehlednému zaznamenávání splněných úkolů obdrží účastníci (školské zařízení) čtyřlístkový plakát, kde si budou vybarvovat grafické symboly splněných úkolů a získané body ve formě vybarvených čtyřlístků. Účastníci soutěže nemusejí splnit všechny úkoly, podmínkou pro získání ceny je *splnění alespoň jednoho úkolu z každé ze čtyř etap, uskutečnění společné akce s rodiči a dětmi alespoň v rámci jedné etapy a nasbírání dostatku bodů pro získání některé z cen.*

Čtyřlístky za jednu aktivitu lze započítat pouze jednou. (Když si například tři třídy z MŠ udělají společný den v přírodě, vybarví si příslušný obrázek a získají pro celou MŠ 8 čtyřlístků. Pokud tím nadchnou další paní učitelky, které se svými třídami později také zorganizují celodenní výpravu do přírody, další body tím za stejnou aktivitu pro svou MŠ či ZŠ již získat nemohou – každý obrázek na plakátě se dá vybarvit jen jednou.)

Pokud není v zadání úkolu výslovně uvedeno jinak, počítají se jako splněné i ty úkoly, které byly splněny už před začátkem Velké hry (Týká se to většiny vybavení, která nabízejí nějaký dlouhodobější přesah: školky, které už mají na zahradě kompost či krmítko pro ptáky si za ně mohou započítat splněné čtyřlístky, pokud se o ně s dětmi starají a mohou zde pozorovat naše živé sousedy. Naopak třeba u pěstování rostlin v květináči nejde o krásné truhlíky, o které se stará paní školnice, ale o prožitek procesu klíčení a růstu a zajištění nezbytných životních potřeb, které potřebují děti prožít od semínka – takže nestačí třeba pravidelná péče o běžné pokojové květiny..)

I účast na úvodních seminářích k jednotlivým etapám hry se počítá! Pětici čtyřlístků získáte do každé etapy za účast alespoň jednoho pedagoga na úvodním semináři – získané čtyřlístky si můžete vybarvit u názvu etapy na plakátě.

Mohou se Velké hry zúčastnit i rodiče dětí?

Nejen rodiče, ale i sourozenci, prarodiče, zkrátka celé rodiny dětí ze zúčastněných tříd či družin se mohou svými doplňkovými rodinnými aktivitami zapojit do soutěže a získat tak další body školce či škole svých dětí.

Na začátku každé etapy obdrží zúčastněné školské zařízení i připravené zadání doplňkových úkolů pro rodiny dětí. Jejich plnění je samozřejmě dobrovolné, ale děti, jejichž rodiny doplňkový úkol splní, tím získají další body školskému zařízení. Protože smysl Velké hry je otevřít dveře na cestu ke zdravému a přirozenému dětství, je postoj rodičů v této věci klíčový. *Prosíme proto všechny zapojené pedagogy o nakopírování a předání informací o Velké hře i doplňkových rodinných úkolů rodičům všech dětí* - i když třeba nesplní ani jeden doplňkový úkol, získané informace mohou ovlivnit jejich přístup k dětem a jejich přirozeným potřebám. Věříme, že ten papír a toner za to stojí! Děkujeme.

Podmínkou získání ceny je i společná akce s rodiči. Co to znamená?

Většina dnešních rodičů je velmi zaneprázdněna a čas, aktivně prožitý s vlastními dětmi, je stále vzácnější. Ačkoliv všichni rodiče chtějí pro své děti to nejlepší, o tom, jak je pro děti důležitý společně strávený čas a jejich kontakt s přírodním prostředím, a jak málo příležitostí k němu dnes mají, uvažuje jen málokdo.

Požadavek uspořádat v rámci Velké hry alespoň jednu společnou akci s rodiči se může na první pohled jevit jako zbytečný zásah do jejich drahocenného času. Přesto to považujeme za důležité a pro praktický dopad na podmínky zdravého vývoje dětí stejně významné, jako aktivity pedagogů. Děti nezbytně potřebují, aby rodiče znali a sdíleli jejich zájmy, radosti, pokroky a úspěchy, odměnou rodičům za jejich zájem a aktivitu budou vzácné chvíle rodinné pohody bez shonu a stresu.

Na Vaší společné akci s rodiči by se měly zcela neformálně sejít děti, rodiče i pedagogové. Motivací k takovému setkání může být potřeba vykonání nějaké práce – pokud rodiče zdvořile požádáte, aby Vám pomohli třeba postavit vrbovou chýši či smontovat a pověsit ptačí budky, jistě se pár ochotných rodičů najde. Jiná možnost je uspořádat o víkendu společný výlet rodičů s dětmi – o atraktivní náměty jistě nebude nouze a když nebudete počítat se 100% účastí, snad budete spokojeni i Vy.

Jakákoliv společná akce s rodiči by měla být inzerována s velkým předstihem, v programu musíte počítat s možností aktivního zapojení dětí i rodičů. Pokud se Vám podaří zapojit rodiče i do přípravy samotné akce (zajištění potřebného nářadí, příprava malého občerstvení apod.), vytvoříte tím dobrý základ dlouhodobé neformální spolupráce s rodiči.

Snad zde netřeba zdůrazňovat, že společná akce s rodiči by se měla uskutečnit venku a měla by umožnit i aktivní zapojení rodičů (nikoliv třeba tradiční pasivní sledování vystoupení dětí)..

Co můžete ve Velké hře vyhrát?

Ve hře je celá řada cen, které může získat každé zúčastněné školské zařízení (provozní jednotka) či osaměle zapojená třída. Ve Velké hře tedy neexistují žádní vítězové a poražení, cenu (či několik cen) získá každý, kdo splní podmínky hry a nasbírá dostatek čtyřlístků. Každá cena má svou bodovou hodnotu a podle toho, kolik čtyřlístků ve hře získáte, si můžete vybrat své ceny – volba cen je na účastnících.

Přehled cen Velké hry.

Číslo vyjadřuje bodovou hodnotu výhry (kolik čtyřlístků na ni potřebujete získat). U cen, které jsou označeny „společně s dětmi“ či „S POMOCÍ RODIČŮ“ nutno počítat s domluvou termínu realizace (koncem dubna či začátkem května) s organizátory Velké hry a s nutností zorganizovat případnou pomoc rodičů vašich dětí.

- 150 ☼ Vrbová chýše (společná stavba s dětmi S POMOCÍ RODIČŮ)
- 120 ☼ Smyslový chodníček (společná stavba s dětmi S POMOCÍ RODIČŮ)
- 100 ☼ Žížalí ZOO na zahradu (dvoukomorový dřevěný zahradní kompostér - společně smontování S POMOCÍ RODIČŮ, případně i s dětmi)
- 90 ☼ Skleničkové lupy, pinzety (5 skleničkových lup a pinzet pro bezpečné samostatné pozorování drobných živáčků)
- 80 ☼ Ovocný stromek do školní zahrady (společné zasazení s dětmi)
- 80 ☼ Šplhací lano na zavěšení
- 80 ☼ Zahradnické náčiní pro děti (5ks kovového zahradního náčiní)
- 70 ☼ Tři různé dětské atlasy a badatelské knihy pro předškoláky a mladší školáky
- 60 ☼ Malá domácí žížalí ZOO (dřevěný domácí kompostér do interiéru ke smontování)
- 60 ☼ Lupy (5 velkých lup s držátkem pro pozorování toho, co neutěče)
- 60 ☼ Hmyzí hotel (hotový či k samostatnému stlučení a naplnění)
- 40 ☼ Tři kvetoucí nejedovaté keře do školní zahrady (společné zasazení s pomocí dětí)
- 40 ☼ Sazenice voňavých a čajových bylinek pro pěstování ve školní zahradě (5 druhů)
- 20 ☼ Ptačí budka (hotová či k samostatnému stlučení)
- 20 ☼ Osivo pro založení motýlího záhonku 2m²(případně jeho společné vytvoření s dětmi)
- 20 ☼ Semínka či sazenice několika druhů užitkových rostlin, vhodných pro pěstování s dětmi

Platí se za účast ve hře nějaký účastnický poplatek?

Pro zvýšení motivace zúčastněných a k pokrytí alespoň části nákladů, spojených s organizací Velké hry, rozhodli se organizátoři stanovit účastnický poplatek.

Mateřské i základní školy si mohou zvolit dva různé způsoby přihlášení a účastnického poplatku:

- a) při přihlášení jedné či pouze několika tříd či oddělení ŠD uhradit 10Kč za každé dítě, zapsané v přihlášených třídách či odděleních ŠD,*
- b) při přihlášení většiny či všech tříd je výhodnější zvolit paušální účastnický poplatek 150Kč krát počet *všech* tříd v celé MŠ či celém prvním stupni ZŠ.**

Účastnický poplatek je nutno zaplatit hotově při odevzdání přihlášky (proti platnému dokladu od organizátora Velké hry).

*: Pokud se do Velké hry zapojí školní družina vedle ostatních tříd, platí se účastnický poplatek za každé dítě pouze jednou – buď v rámci třídy, nebo za školní družinu.

** : V případě paušální platby za všechny třídy prvního stupně ZŠ se za zúčastněná oddělní ŠD již žádný poplatek nevybírání.

Co musí účastník splnit, aby získal výhru?

- 1.) Včas odevzdat řádně vyplněnou přihlášku podepsanou školním koordinátorem Velké hry a ředitelem/kou školského zařízení a zaplatit účastnický poplatek za všechny zúčastněné třídy či oddělní ŠD najednou.
- 2.) Zajistit účast alespoň 1 pedagoga na úvodních seminářích k jednotlivým etapám hry. V případě, že není možné zajistit osobní účast, vyzvednout co nejdříve po úvodním semináři metodické materiály další etapy hry.
- 3.) Zajistit nakopírování a předání dobrovolných doplňkových úkolů rodičům všech dětí ze všech zúčastněných tříd (oddělení ŠD).
- 4.) Zajistit vytvoření výstupů z plnění úkolů za celé školské zařízení (včetně shromáždění doplňkových úkolů rodin dětí) a jejich včasné doručení do Ekocentra Zahrada (termín viz níže: Kalendář Velké hry). Upřesnění výstupů najdete v následujícím odstavci.
- 5.) Správně spočítat získané body za celé školské zařízení a získané skóre včas sdělit Ekocentru Zahrada spolu s informací o zvolených cenách, odpovídajících dosaženému počtu bodů.

Výstupy ze splněných aktivit: Vaše kronika Velké hry.

Každý splněný úkol stojí za zaznamenání – nejen kvůli Velké hře, ale i pro prezentaci Vašich aktivit rodičům a veřejnosti či jako vzpomínka zúčastněným dětem.

Pro jednoduchost a nenáročnost pro toho, kdo bude Vaše výstupy zpracovávat (v MŠ nelze příliš počítat s přispěním dětí při zpracování výstupů) jsme zvolili pro všechny účastníky Velké hry jednotnou formu, která Vám pomůže vytvořit vlastní kroniku Velké hry:

Každý splněný úkol bude zaznamenán na jedné či více čtvrtkách formátu A3 ve formě „listu z kroniky Velké hry“. Každé zúčastněné zařízení si tak z jednotlivých listů postupně vytvoří vlastní „kroniku Velké hry“. Podmínkou je, že jednotlivé listy (čtvrtky) zůstanou odděleny a budou použity pouze z jedné strany, aby mohly být vyvěšeny. Na každém listě by měl být uveden název etapy Velké hry a název plněného úkolu (soubor úkolů obdrží účastníci na začátku každé etapy) a mělo by z něj být zřejmé, jaké aktivity jste absolvovali, kolik se zúčastnilo dětí či rodičů a jak byli spokojeni. Forma záleží zcela na nápaditosti výtvarníka, fotografie s minimálními komentáři či obrázkové komiksy zaujmou většinou víc, než slohová cvičení...

Celou kroniku s výstupy ze všech etap Velké hry za celé školské zařízení je nutno odevzdat pořadateli při uzávěrce Velké hry (do 27. 3. 2013). Každý arch (!) musí být z rubu označen názvem školského zařízení. Všechny kroniky ze zúčastněných školských zařízení budou prezentovány návštěvníkům Zeměfestu 13. 4. 2013. Vaši „kroniku Velké hry“ si po Zeměfestu můžete zase vyzvednout v Ekocentru Zahrada.

Co všechno získáte zapojením do Velké hry?

- ♣ Čtyři kvalitní metodické semináře se spoustou praktických námětů pro pedagogy.
- ♣ Tištěné metodické materiály a praktické návody s řadou užitečných odkazů.
- ♣ Praktické materiály pro přímou práci s dětmi.
- ♣ Možnost komunikovat a vyměňovat zkušenosti a nápady s dalšími aktivními pedagogy.
- ♣ Informace o nových poznacích a přístupech pro zdravý a přirozený vývoj dětí.
- ♣ Motivaci vyzkoušet si nové formy práce s dětmi.
- ♣ Jedinou možnost pro rozvinutí účinné komunikace a spolupráce s rodiči.
- ♣ Hodnotné výhry, které dlouhodobě obohatí aktivity Vašich dětí a přispějí k jejich zdravému vývoji.
- ♣ Možná i oživení nejedné sladké vzpomínky na zážitky z vlastního dětství a her... ☺

Jediný poplatek pro účastníky Velké hry je symbolický úvodní účastnický poplatek (10Kč/dítě či 150Kč za každou třídu), úvodní semináře i metodické materiály dostanete bezplatně.

Případným zájemcům nabídneme na začátku 2. etapy možnost zakoupení materiálu pro výrobu krmítek, kompostérů apod. - pro účastníky Velké hry (včetně zapojených rodičů) pouze za režijní cenu.

Jak a kde je možné se do Velké hry přihlásit?

Účastníkem Velké hry se stanete včasným odevzdáním řádně vyplněné přihlášky a zaplacením účastnického poplatku. Nejpozději do **16. 11.** je nutno doručit alespoň elektronicky všechny přihlašovací údaje, originál přihlášky podepsané školním koordinátorem Velké hry a ředitelem/kou školského zařízení spolu s platbou nejpozději na druhém semináři 27. 11. v Ekocentru Zahrada.

Přihlášku najdete v příloze tohoto textu nebo na webových stránkách Ekocentra Zahrada: www.MB-eko.cz/zahrada (kontakty najdete výše v odstavci **Kdo Velkou hru o ceny pořádá?**)

Kdy dostanou účastníci své výhry?

Všechna zúčastněná školská zařízení, která splní podmínky pro získání výhry a oznámí včas vybrané ceny, převezmou své ceny před zraky veřejnosti na Zeměfestu Mladoboleslavska v sobotu 13.4. odpoledne v parku na Výstavišti v Mladé Boleslavi (přesný čas předání cen bude upřesněn při informování o volbě cen školským zařízením). U rozměrnějších cen, které musejí být instalovány v zahradě MŠ, obdrží účastníci na Zeměfestu symbolickou poukázku a výhry budou následně v individuálně domluveném termínu dopraveny a popřípadě instalovány do školského zařízení.

Kdo Velkou hru a výhry pro účastníky financuje?

Účastnické poplatky zúčastněných školských zařízení pokryjí pouze zlomek nákladů na organizaci Velké hry a výhry účastníků. Většinu nákladů Velké hry uhradí provozovatel Ekocentra Zahrada DDM „Na Výstavišti“, grant statutárního města Mladá Boleslav a společnost ŠKO-ENERGO. Finančním přispěvatelům patří poděkování za podporu Velké hry o ceny.

Přehledný kalendář Velké hry o ceny

- ♣ út 30.10.2012 **Co potřebuje lidské mládě?** (Zuzana Sýkorová – Esedra Říčany, Věra Demelová – MŠ Únětice)
= úvodní seminář k zahájení 1. etapy PŘÍRODA – NEJBOHATŠÍ HŘIŠTĚ!
- !! pá 16.11.2012 **Uzávěrka odevzdání přihlášek do Velké hry.**
- ♣ út 27.11.2012 **Živá zahrada** (Martina Kotlabová - Ekocentrum Zahrada MB)
= úvodní seminář k zahájení 2. etapy NAŠI ŽIVÍ SOUSEDI
- ♣ út 29.1.2013 **Přírodní hřiště** (Kateřina Jančaříková – PedF UK Praha)
= úvodní seminář k zahájení 3. etapy DIVOČINA NA ZAHRADĚ a informace o možnostech zapojení rodičů
- ♣ út 26.2.2013 **Malí zahradníci** (lektor bude upřesněn na předchozím semináři)
= úvodní seminář k zahájení 4. etapy POZOR, ROSTU!
- !! st 27.3. 2013 **Uzávěrka odevzdání výstupů, bodového skóre a vybraných cen Velké hry do Ekocentra Zahrada.**
- ! so 13.4.2013 **Předání cen a poukazů účastníkům Velké hry na Zeměfestu** (v parku Na Výstavišti v Mladé Boleslavi)

PŘIHLÁŠKA ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ DO VELKÉ HRY O CENY

Název školského zařízení: _____

Pokud se jedná pouze o samostatnou provozní část (MŠ, která je součástí jiné MŠ či ZŠ apod.), specifikujte prosím:

ŠKOLNÍ KOORDINÁTOR VELKÉ HRY

Jméno a příjmení: _____

Kontakty: telefon: _____ email: _____

Účastnický poplatek platíme za (zvolte pouze jednu možnost):

a) **pouze za některé třídy** (á 10Kč za každé zapsané dítě):

	Název třídy (oddělení ŠD)	Počet zapsaných dětí	Kč za třídu (á 10Kč/dítě)
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
	CELKEM:	dětí	Kč

b) **celou MŠ či všechny třídy prvního stupně ZŠ**

(150Kč za KAŽDOU – nejen aktivně zúčastněnou - třídu):

Uveďte počet tříd v celém školském zařízení (na ZŠ pouze prvního stupně): _____

x 150 Kč za třídu = _____ **Kč celkem za školské zařízení.**

Počet dětí celkem (pouze pro informaci pořadatele) = _____ dětí

Potvrzuji svým podpisem, že jsem se seznámil s pravidly Velké hry.

Souhlasím s případným zveřejněním školních výstupů a obrazového materiálu z Velké hry pořadatelem pro informování veřejnosti a donátorů akce.

Datum: _____ Podpis školního koordinátora Velké hry: _____

Podpis statutárního zástupce školského zařízení: _____

Publikace pro pedagogy

Odborné literatury a internetových odkazů k tomuto tématu existuje velké množství. Uvádíme zde pouze ty vyzkoušené a hodnotné. Pro základní seznámení s problematikou doporučujeme 2 publikace označené čtyřlístkem. ☘

- ☘ Gründler, Elisabeth, Schäfer, Norbert: *Dětská hřiště a zahrady v přírodním stylu*. MŽP 2010.
- Hagenouw, R.: *Děti a zahrada*. REBO Productions CZ 2006.
- Hederer, Josef, Schmidbauer, Hildegard: *Les a praktická ekologická výchova v mateřské škole*. Pražské ekologické centrum, Praha 1997.
- Hronešová, Lenka: *O čtyřech královstvích aneb Jak na ekologickou výchovu v mateřské škole*. Sever, Rýchory 2007.
- Jančaříková, Kateřina: *Ekolístky*. Svatojanská kolej - VOŠ pedagogická, Svatý Jan pod Skalou, 2003.
- Leblová, Eliška: *Environmentální výchova v MŠ*. Portál, Praha 2012.
- Průvodce naší přírodou. Svojtka a Co. 2012
- Ponížilová, Blanka a kol.: *Vyprávění starého stromu*. Lesní škola Jezírko, Brno 2007
- Smrž, Tomáš a kol.: *Objevování blízkého*. CEGV Cassiopeia, 2008.
- Strakatá, Mirka: *Pojďte s námi do přírody*. Hry pro mateřské školy. Computer Media, Kralice na Hané, 2010.
- ☘ Strejčková, Emilie a kol.: *Děti, aby byly a žily*. Praha : MŽP ČR, 2005.
- Vošahlíková, Tereza: *Ekoškoly a lesní mateřské školky- praktický manuál pro aktivní rodiče, pedagogy a zřizovatele MŠ*. MŽP 2010.
- Manuál v elektronické podobě najdete také na stránkách <http://www.mzp.cz> (vydání z roku 2010) nebo na <http://www.opzp.cz> (2. upravené vydání)
- Witt, Reinhard: *Vnímejme přírodu všemi smysly*. ČSEV Rýchorská bouda 1992.
- Zapletal, Miloš: *Vycházky a výlety s dětmi*. Portál, Praha 2003.

Publikace pro děti:

- Drijverová, Martina: *Příroda pro nejmenší*. Computer Press, Brno 2006.
- Roller, Zdeněk: *Domácí zvířátka*. AVENTINUM, Praha 1998.
- Roller, Zdeněk: *Zvířátka v lese*. AVENTINUM, Praha 2000.
- Roller, Zdeněk: *Zvířátka u vody*. AVENTINUM, Praha 2000.
- Moje první encyklopedie s medvídkem Pú a jeho přáteli*. Egmont, Praha 2006.
- Gálová, I., Krejčová, Z.: *Jak přišly na svět pampelišky*. FRAUS, 2006. (pohádky o rostlinách + CD)
- Gálová, I., Krejčová, Z.: *Ukolébavky pro dudka*. FRAUS, 2006. (pohádky o ptácích + CD)
- Gálová, I., Krejčová, Z.: *Náhrdelník pro žirafu Eiffelii*. FRAUS, 2006. (pohádky o zvířatech – ježek, zajíc, veverka, tchoř + CD)
- Průvodce přírodou pro děti*. Svojtka a Co. 2012.
- DVD Kostičky. Česká televize, Praha 2001. (www.gzdm.cz) – krátké desetiminutové filmy, témata např. Jaro, Kdo bydlí v lese, Kámen, Voda, Barevné počasí, Domácí zvířata apod.

časopisy:

- NAŠE PŘÍRODA – dvouměsíčník o fauně a flóře ČR
- BEDRNÍK- časopis pro ekogramotnost (jeho součástí je výběr z <http://envigogika.cuni.cz>)
- NIKA – časopis o přírodě a ochraně ŽP
- MRKVIČKA – informační bulletin sítě MŠ se zájmem o ekologickou výchovu

Na stránkách <http://www.pavucina-sev.cz/?idm=34> najdete informace o programu pro MŠ Mrkvička. Lze si tu i prohlédnout všechna čísla bulletinu, který vydává SEV Pavučina.

Internetové odkazy:

<http://lesnims.cz/> - rozcestník lesních MŠ

<http://www.mezistromy.cz> - "lesní " pedagogika, LMŠ

www.zivazahrada.cz – informace o projektu ČSOP Živá zahrada

www.birdlife.cz - portál, který provozuje Česká společnost ornitologická

www.csopvlasim.cz – náměty, jak oživit zahradu

www.ekoporadny.cz

www.ekocentra.cz

www.ekopobyt.cz

<http://www.vztahkprirode.cz> - český portál ekopsychologie,

<http://www.envigogika.cuni.cz> - environmentální výchova

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/8633/lesni-materska-skola-legislativa.html/> - legislativa LMŠ od Terezy

Vošahlíkové

AKTIVITY PRVNÍ ETAPY „Příroda – nejbohatší hřiště“

První etapu Velké hry o ceny je zaměřená na aktivity spojené s pobytem venku v přírodě, s pozorováním přírodních zajímavostí, zlepšováním fyzické zdatnosti dětí atd. Možná se zdá, že tato roční doba je pro následující aktivity nevhodná, ale naopak zjistíte, že i v té méně vlídné roční době je venku dostatek zábavy a navíc chladnější počasí prověří Vaši připravenost a odolnost.

V následujícím textu najdete popis sedmi různých aktivit. Podmínkou pro možnost získání ceny je splnění alespoň jedné z nich. Čím více aktivit splníte, tím více bodů – čtyřlístků získáte a „dosáhnete“ tak na hodnotnější z cen. V první etapě lze některé aktivity plnit současně dohromady (např. dopoledne v přírodě + pozorování nebo dopoledne v přírodě + ohýnek apod.)

AKTIVITA ČÍSLO 1: **Celé dopoledne (celý den) v přírodě / 8 čtyřlístků**

Naplánujte si s dětmi výlet na celé dopoledne (nejméně 3 hodiny venku, včetně svačiny) pěšky do blízkého lesa, na louku či jinam do přírody. Jistě znáte klidné místo, kde budou mít děti dostatek příležitostí pro zkoumání a pozorování přírody.

Dopřejme dětem zažívat dobrodružství, které jsme my běžně zažívali jako malí.

Určitě znáte spousty her, které se dají hrát venku, objevíte mnoho pokladů, které můžete zkoumat a z kterých se dá lecco postavit.

Buďte kreativní – příroda k tvořivosti přímo vybízí. V příloze najdete pár námětů pro trávení času v přírodě (námětník

S přírodou v přírodě). Nezapomeňte si s sebou vzít fotoaparát a zdokumentovat, jak jste si Váš půldenní výlet do přírody užili.

Z fotografií poté vyberte ty nejlepší na list A3 pro výstup do Velké hry.

Vybavení do přírody

Potřebné vybavení do přírody, které zde uvádíme, je mnohým pedagogům zcela jasné. Přesto se to zde pokusíme alespoň shrnout. Oblečení a obuv dětí musí zajistit dětem pohodlí v jakýchkoli přírodních podmínkách, i za nepříznivého počasí. Základem jsou odolné a pohodlné boty (za mokra gumovky); pláštěnka či nepromokavá bunda (ta by měla být v batůžku i za slunečného počasí, kdy může posloužit jako podložka na sezení); pokrývka hlavy - ať už proti sluníčku či proti zimě; a vhodné oblečení, aby měly možnost přijít do kontaktu i s tolik lákavým blátem, hlinou apod. (nutno připravit předem rodiče, že se děti umažou).

V batůžku dětí by měla být svačina, pití na celé dopoledne, sáček na přírodní „poklady“, v zimě náhradní rukavice (případně i ponožky).

V batohu pedagogů by mělo být:

- mobilní telefon, seznam kontaktů na rodiče (pro případ nenadálé situace)
- lékárnička
- velká karimatka (pro případ převlékání dětí, na sezení)
- univerzální náhradní oblečení (nemusí mít každé dítě vlastní)
- role igelitových sáčků, balení vlhčených ubrousků a papírových kapesníků či toaletní papír, provázek/lano, příp. lahev s pitnou vodou na omývání rukou či vyčištění rány při zranění.
- lopatka (pro vytvoření nejjednoduššího hygienického WC v přírodě po vzoru kočiček ☺)

V batohu pedagogů může být ještě:

- bavlněné pytlíčky na sběr bylin, sáčky či nádoby na sběr lesních plodů a přírodních materiálů
- papíry (čtvrtky) – na malování přírodninami
- provazy a šátky na různé hry (šátky mohou být v batůžkách dětí)
- zavírací nůž
- dalekohled, dětský dalekohled
- lupy – jakékoli, krabičková lupa, entomologická pinzeta (měkká pinzeta na hmyz, která broučkům neublíží), skleničky na prohlížení živočichů
- atlas zvířat a rostlin

Bezpečnostní pravidla – aby se v přírodě nikomu nic nestalo, aby měl pedagog klid na duši a aby příroda po našem odchodu vypadala jako před naším příchodem, pomůžeme nám domluvit si s dětmi pár pravidel:

- zůstat na dohled či doslech
- je-li dítě voláno jménem, vždy odpoví
- při cestě lesem čekat na domluvených místech
- při práci s nožem/pilkou sedět, řezat pod dohledem dospělého
- uklízet po sobě odpadky
- nelézt na stohy dříví
- větve nosit u země, ne ve výšce očí ostatních
- potřebu vykonávat na místě určeném pedagogem
- bez dovolení učitele nejíst nic nalezeného v lese
- zkoumaných hub se dotýkat pouze klacíkem, ne rukou
- neodcházet s lidmi, které v lese potkáme (ani se známými)

Snažme se dětem co nejvíce zpříjemňovat prožitek z přírodního prostředí. Pamatujme, že každá špatná zkušenost může dětem zkazit radost z pobytu v přírodě a ony se tam nebudou chtít vracet. Cítíte-li odpor k různé „havěti“, držte se na uzdě se slovy „fuj pavouk“, „fuj had“, „fuj – to je ale ošklivý brouk“ apod. – u dětí to vzbuzuje strach a nedůvěru, která v nich může přetrvávat až do dospělosti. Zkroťte své pocity alespoň u dětí – přemozte se a řekněte např. „podívej, to je ale zajímavý brouček“ – děti se rodí beze strachu – nebudou mít problém vzít si broučka na ruku a pozorovat ho zblízka (tedy pokud již nejsou ovlivněné štitivou maminkou).

AKTIVITA ČÍSLO 2: Přírodní hry / 3 čtyřlístky

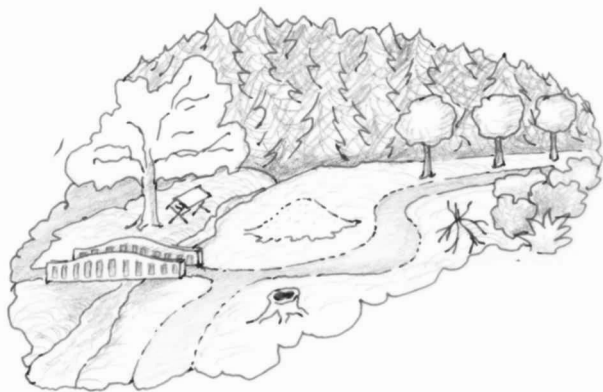
Až se s dětmi vydáte kamkoli do přírody, ať už na celé dopoledne či na krátkou procházku, zkuste s nimi alespoň 3 nové aktivity, které jste dosud nevyzkoušeli. Určitě se rozpomenete na mnoho her ze svého dětství. Jako inspirace Vám může posloužit Námětník S přírodou v přírodě (viz příloha).

Výstupem je list A3 s fotografiemi, které zachycují hravé a tvořivé okamžiky z alespoň 3 různých her, které jste ještě nevyzkoušeli. List můžete doplnit i zajímavými dětskými přírodními výtvy.

AKTIVITA ČÍSLO 3: Oblíbená přírodní místa / 3 čtyřlístky

Snad každá učitelka MŠ i vychovatelka školní družiny má jedno či několik oblíbených míst v přírodě mimo areál MŠ či školy, kam s dětmi ráda vyráží. Nemáme na mysli celou vycházkovou trasu ani dětská hřiště, ale konkrétní veřejně přístupná místa, kde se rádi zdržujete, protože si tu děti mohou v klidu a bezpečí spontánně hrát.

Až se příště s dětmi vydáte na některé vaše oblíbené místo, nezapomeňte s sebou vzít fotoaparát. Vaším úkolem totiž bude Vaše oblíbené místo vyfotit a zaznamenat i Vaše děti při aktivitách, pro které je právě toto místo nejlepší a které tu děláte společně s dětmi a čím se tu nejraději zabavují samy v rámci spontánní činnosti. Zdali vystačíte s jednou čtvrtkou A3, nebo jich budete potřebovat několik, záleží jen na Vás!

Vaše listy spolu s dalšími oblíbenými místy si budou moci prohlédnout všichni

návštěvníci Zeměfestu (13.4.2013), v rámci osvětové kampaně Objevujeme Boleslav zelenou a hravou budou oblíbená místa též zveřejněna v sekci „Co tu stojí za to?“ webového portálu www.MB-eko.cz.

AKTIVITA ČÍSLO 4: Společný ohýnek / 10 čtyřlístků

Snad všechny děti milují ohýnky. Rády pomáhají s přípravou dřeva a stavěním hranice a připadají si velmi důležité a „velké“, když jim dospělí dovolí zkusit škrtnout sirkou a ohýnek zapálit nebo do něj přikládat polínka. Sirky samozřejmě dětem do ruky nepatří – bez dozoru dospělých. Z průzkumů provedených v Německu vyplývá, že nejnebezpečnější jsou sirky v rukou těch dětí, které s ohněm nemají žádnou či jen minimální osobní zkušenost. Proto v lesních a přírodních

mateřských školkách záměrně dětem kontakt s ohněm umožňují, včetně vlastního experimentování (samozřejmě pod dozorem dospělého). Kromě získaných zkušeností a bezpečnostních zásad ztratí častějším kontaktem oheň pro děti ono neodolatelné kouzlo zakázaného ovoce, které přispívá k nešťastným číslům ve statistikách. U ohně totiž platí stejně jako u trnu Šípkové Růženky: ochránit někoho před nebezpečím nelze izolací, ale poznáním rizik.

Máte-li ohniště na školní zahradě, můžete si udělat ohýnek tam.* Pokud ne, můžete si jednoduché ohniště na své zahradě vytvořit (čímž zároveň splníte jeden z úkolů čtvrté etapy a získáte další body do Velké hry), nebo udělat ohýnek na výletě.* Na společný táborák třeba s opékáním a zpíváním s kytarou uspořádaný ve správnou dobu a za dobrého počasí byste mohli přilákat i rodiče dětí a využít ho k uspořádání společné akce s rodiči (Posezení u ohýnku je ideální zakončení nějaké pracovní akce, při níž pomáhali rodiče dětí.) Společný ohýnek (stejně jako ostatní aktivity Velké hry) nemusíte uspořádat hned – všechny aktivity, které si vyberete, můžete uskutečnit až do uzávěrky odevzdání výstupů (27. března 2013)

Výstupem z Vašeho společného táboráku bude obvyklá čtvrtka A3 jako list do kroniky, kde se s ostatními podělíte, co jste přítom všechno zažili.

*: Kdy a kde se může dělat oheň: Pokud chcete dělat oheň na školní (či jiné) zahradě ve městě, měli byste o tom informovat městskou policii a hasiče (na to stačí 2 telefonáty, MP lze volat zdarma na 156, hasiče raději ne na tísňové lince 150, ale na běžném telefonním čísle místní služebny).

Pokud chcete dělat oheň venku v krajině (mimo město), doporučuje se informovat o tom hasiče a dodržet předepsané zásady: oheň rozdělávat na bezpečném místě minimálně 50m od lesa (nejlépe tam, kde už ohniště existuje, nebo se vybavit lopatkou a po trempeském způsobu srýpnout drny a po ohničku zahladit všechny stopy). Oheň bychom neměli rozdělávat v chráněných územích (v MB tedy ne na Radouči, naopak v přírodním parku Chlum dle vedoucího odboru ŽP mladoboleslavského magistrátu dělání ohýnku nic nebrání). Formálně bychom měli mít souhlas majitele pozemku, pokud ale použijeme již založené ohniště, nebo po svém ohýnku dokonale zahladíme stopy, neměli bychom mít problém i bez toho. Sbírat ležící dřevo do průměru 8 cm můžeme v každém volně přístupném lese (mimo chráněné území).

AKTIVITA ČÍSLO 5: Pozorování v přírodě / 5 čtyřlístků

Kromě očí (a dalších smyslů) se Vám k pozorování přírody budou hodit ještě další pomůcky – dalekohled, různé lupy, nádobky na sbírání přírodních materiálů či drobných živočichů atd., lopatku, entomologickou pinzetu (tj. měkká pinzeta na hmyz, která broučkům neublíží a můžete je zdravé vrátit zpět do přírody), atlasy živočichů a rostlin.

Pozorování přírody je velmi široký pojem, proto je tato aktivita naprosto nevyčerpatelná. Na každé vycházce a na každém výletě Vás překvapí či zaujme něco jiného. Jednou to budou drobní broučkové a zajímaví živočichové v zemi či v kaluži, po druhé to mohou být zase ptáci na obloze táhnoucí na jih, po třetí zase pozorování skotačících veverek, jak se prohání po stromech, pak zase padání listů ze stromů a změny v průběhu roku apod. Zkrátka námětů je velmi mnoho. Hlavní je, když se člověk naučí všimnout si detailů, vnímat přírodu všemi smysly, bádát a zajímat se... Každé pozorování s dětmi komentujte, povídejte si s dětmi o tom, co vidíte, sdílejte spolu své pocity a prožitky.

Výstup do Velké hry: vybrané obrázky dětí, co je nejvíce zaujalo, co objevily nového a co se jim velmi líbilo (poskládané do obvyklých čtvrtek A3).

Příklady pozorování:

- Pozorování živočichů (chytíme-li nějaké živočichy pro pozorování, vrátíme je společně zpět na místo, kde jsme je našli. Vysvětlíme dětem, že jsou tady doma.)
- Pozorování rostlin – růst, listy, semínka, plody
- Přírodniny různých barev, tvarů a velikostí – přírodní materiál je zdarma a ve velkém množství a nabízí nepřeberné možnosti sbírání, porovnávání, třídění a seskupování...
- Živly: voda – déšť, kapky, rybník, potůčky, kaluž, obloha s mraky; vítr - houpání stromů, rostlin, létání listů ve větru; půda – přírodní procesy, tlení organických látek...

AKTIVITA ČÍSLO 6: Test zdatnosti dětí / 5 čtyřlístků

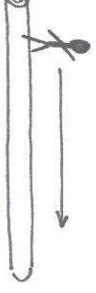

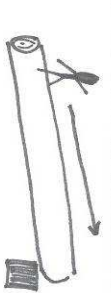
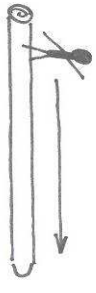
Pro zdravý vývoj dětí je nezbytné, aby měly možnost se pohybovat v prostředí, které rozmanitými způsoby stimuluje jejich smyslové vnímání a kde mohou sbírat zkušenosti během vlastních aktivit. Už dítě předškolního věku dobře koordinuje své pohyby, nabývá obratnosti nohou, rukou i trupu, dokáže jít rovně, pozadu, umí se odrazit a skočit...

Proveďte fyzickou zdatnost Vašich dětí. Z nabízeného výčtu vyberte několik činností a někde v přírodě (třeba i ve vaší školní zahradě) je s dětmi vyzkoušejte. K zaznamenání splněných „disciplín“ můžete použít přiloženou tabulku (to, co dítě bezchybně zvládne, vybarví si) a nad rámeček Velké hry aktivity znovu zopakovat např. za půl roku a porovnat, které z dětí se po fyzické stránce zlepšilo. Ke splnění tohoto úkolu je nutné vybrat alespoň 4 pohybové činnosti a několik fotografií pro obvyklý výstup (A3).

Nabídka aktivit v přírodě:

1. Přejdí alespoň 2 m dlouhou kládu bez pádu. (Kláda se nesmí hýbat.)
2. Vyjdí po kládě, která je na jedné straně podložená.
3. Přecházej z pařezu na pařez (z cihly na cihlu, ze špalku na špalek...).
4. Jdí pozpátku na vzdálenost 2 m.
5. Přeskoč klacek umístěný ve výšce 20 (nebo 30) cm nad zemí.
6. Hoď šiškou na cíl (5 hodů, cíl vzdálený 3m).
7. Vyzkoušej si svůj postřeh. Rukou zachyť klacík, který paní učitelka před tebou pustí směrem k zemi.
8. Postůj krátkou chvíli na jedné noze.

						datum:	JMÉNO: _____ VĚK: _____
						datum:	

AKTIVITA ČÍSLO 7: Kamarád dešť' / 10 čtyřlístků

Sociální psycholog a ekopedagog Jan Krajhanzl uvádí, že: „Čím dříve v dětství a čím častěji pobýváme s dětmi v přírodě, tím lépe. Lidské tělo je pak zvyklé na proměnlivé podmínky přírodního prostředí – změny teploty, vlhkosti, počasí, na jistou fyzickou zátěž. Umí-li se tělo dobře vyrovnat s okolními podmínkami, vytváří předpoklady k tomu, aby se dobře cítila i duše.“

Pojďte si s dětmi vyzkoušet trochu „nepohodlí“ a vyjít na vycházku ven v dešti. Samozřejmě se řiďte heslem Seveřanů, že neexistuje špatné počasí, ale jen špatně oblečený člověk. Když tedy do deště, tak v kvalitní pláštěnce a dobrých nepromokavých botách. Odměnou Vám a Vaším dětem bude neobvyklý zážitek z pozorování kaluží a dešťových kapek, které do nich padají. Pokud za deště vysvitne slunce, budete mít možná štěstí vidět duhu nebo alespoň úžasné kapky vody usazené na listech rostlin, trávách či na obyčejném plotě. Různě intenzivní dešť vytváří v přírodě i všelijaké zvuky, skoro bychom mohli říci dešťovou hudbu. Zaposlouchejte se s dětmi. Co vám zvuky připomínají? Po návratu pod střechem si zvuky

znovu připomeňte a zahrajte si na „deštík“ (ťukání, luskání prsty, tleskání, pleskání o stehna, bušení pěstmi do podlahy apod.).

Pokud vyrazíte na jaře v dešti, možná se vám poštěstí vidět v trávě různé druhy hlemýžďů a slimáků, kteří vodu milují. Děti bavi je jen tak pozorovat – se skleničkovou lupou je to ještě zajímavější. Můžete je shromáždit, porovnávat, zkoušet krmit.

V deštivém počasí si také můžete vyzkoušet pokus se šiškami. Borové, ale i smrkové šišky jsou za vlhkého počasí zavřené. Pokud je ale vezmete do tepla, během několika hodin začnou osychat a pomalu se otevírají. Tehdy z nich zkuste vysypat jejich semínka.

Pokud chcete v naší hře získat cenných 10 čtyřlístků, vyjděte s dětmi alespoň na hodinovou dešťovou vycházku a ukažte jim, jak je za deště venku krásně. Z vycházky pořídte fotodokumentaci nebo obrázky, uspořádané do dalšího listu kroniky Velké hry.

NÁSLEDUJÍCÍ DOPIS VÁM POMŮŽE K ZAPOJENÍ RODIN DĚTÍ DO VAŠÍ VELKÉ HRY:

Vážení rodiče,

naše třída se rozhodla zapojit do pětiměsíční Velké hry, organizované mladoboleslavským Ekocentrem Zahrada DDM, s názvem „**A co děti! Mají si kde hrát?**“. Pokud splníme herní úkoly, za získané body (čtyřlístky) si sami vybereme několik výher, kterými obohatíme naše prostředí a činnost: stromek či keře do naší zahrady, hmyzí hotýlek či žížalí ZOO, badatelské lupy a knihy nebo zahradnické náčiní pro děti.

Získat další čtyřlístky a s nimi i víc výher nám ale můžete pomoci i Vy. V každé ze čtyř etap Velké hry bude i několik rodinných doplňkových úkolů, jejichž splněním nám může i Vaše rodina pomoci získat další cenný čtyřlístek. Nelekejte se, rodinné úkoly jsou samozřejmě dobrovolné a navíc většinou celkem zajímavé a příjemné. Smyslem celé hry je totiž umožnit dětem to, co většině z nich dnes bohužel chybí: dostatek příležitostí k pohybu, hrám a dobrodružství objevování venku v přírodním prostředí. Jaké následky na zdravý vývoj našich dětí má nedostatek kontaktu s přirozeným prostředím, informuje text v rámečku.

CO TVRDÍ ODBORNÍCI: Dnešní (především městské) děti se pohybují převážně v umělém prostředí, hrají si na umělých hřištích a s koupenými hračkami a jejich čas je téměř beze zbytku organizován dospělými, nemluvě o tom, že mnozí rodiče své děti chrání před sebemenšími riziky.

Následkem je zhoršená pohybová zdatnost a odolnost, oslabený imunitní systém a vyšší náchylnost k alergiím, nižší samostatnost a schopnost poradit si v nepředvídaných situacích, horší schopnost aktivní zábavy, domluvy a spolupráce s vrstevníky i menší tvořivost.

Viz např.: Kol.: Děti, aby byly a žily. MŽP 2005

Pokud se rozhodnete některé z rodinných aktivit vyzkoušet, máte na to celou zimu až do 21.3. - prvního jarního dne, kdy se budou všechny splněné rodinné úkoly počítat.

Nezapomeňte na obrázek, fotku či povídání o tom, jak jste to zvládli a co jste přitom zažili. Bez nich za Vaši snahu nezískáme čtyřlístek. Stačí Vám k tomu jediný list papíru A4 (nejlépe bílá čtvrtka, ale ne větší) a trochu času stráveného společně se svým dítětem – když mu pomůžete s nadepsáním názvu, s dalšími nápady a vytvořením obrázku pomůže zase ono Vám.

Děkujeme za Vaši podporu ve Velké hře!

Doplňkový rodinný úkol k 1. etapě Velké hry. Téma: „PŘÍRODA – NEJBOHATŠÍ HŘISTĚ“

Dobrodružný výlet do přírody

Snad všechny předškolní a mladší školní děti mají rády výlety. Je to pro ně vzácné vybočení z každodenního stereotypu a hlavně čas, kdy si mohou své rodiče opravdu užít. Dětem je přitom úplně jedno, zdali svítí sluníčko, nebo je zima – dobrodružství nevšedních zážitků přehluší i nepřízeň počasí (na rozdíl od většiny rodičů ☺). V mnoha rodinách se dnes výlet změnil v přejíždění autem z jednoho místa na druhé a pohodlnost často vítězí nad dobrodružstvím.

Proto první rodinný úkol zní: vypravte se na opravdový dobrodružný výlet do přírody.

Podmínkou je, že pro tentokrát vynecháte všechny hrady, akvaparky, lunaparky a další lidmi vytvořené atrakce a zamíříte pouze do přírody. Váš rodinný výlet musí trvat aspoň 3 hodiny a - pozor - pro tentokrát se na něj vypravíte bez auta. Abyste za svůj rodinný výlet získali čtyřlístek do Velké hry, musíte ho uskutečnit do 21.3. 2013 a ke stejnému datu odevzdat na čtvrtce A4 obrázek či popis výletu do své třídy.

Abyste si to všichni opravdu užili, měli byste si výlet společně naplánovat předem – jen tak si mohou i Vaše děti užít toho správného těšení se! Neplánujete žádnou túru - pro děti není vůbec důležité, KAM dojdete ani kolik kilometrů nachodíte, ale CO tam zažijí a že je to bude bavit. Když dobře zvolíte místo, které nabízí dostatek přirozených atrakcí pro spontánní hraní: skalní převisy a jeskyňky, potůčky a studánky, ale i obyčejný les s dostatkem klacků, šišek, pařezů a úkrytů, máte o dobrodružství postaráno. Pokud nemáte atraktivní prostředí pár kroků od domu, vyzkoušejte cestu vláčkem – už ta je snad pro všechny malé děti velkou atrakcí (navíc potřeba dojít včas na zastávku dá Vašemu výletu pevný rámec). Pokud jste sami už dlouho vlakem nejeli, vězte, že kultura cestování se poslední dobou zlepšuje a vyhledat spojení je otázkou několika kliknutí myši (např. na www.idos.cz).

Nezapomeňte si připravit pořádnou svačinu a pití, aby děti pochopily, že na výlet se dá jít i tam, kde nejsou restaurace a kiosky. A co v té přírodě budete vlastně dělat? Zkuste se rozpomenout na oblíbené hry a zábavy ze svého dětství, můžete se inspirovat v námětníku aktivit S přírodou v přírodě na webu Ekocentra Zahrada (www.mb-eko.cz/zahrada, v aktualitě „A co děti! Mají si kde hrát?“), ale hlavně se nebojte improvizovat, užít si spontánní hry se svými dětmi a zapomenout na všechny plány a cíle.

Přejeme Vám vydařený rodinný dobrodružný výlet a těšíme se na jeden list A4 s obrázky z Vašich společných zážitků!

Vážení rodiče,

naše školní družina se rozhodla zapojit do pětiměsíční Velké hry, organizované mladoboleslavským Ekocentrem Zahrada DDM, s názvem „**A co děti! Mají si kde hrát?**“. Pokud splníme herní úkoly, za získané body (čtyřlístky) si sami vybereme několik výher, kterými obohatíme naše prostředí a činnost: stromek či keře do naší zahrady, hmyzí hotýlek či žížalí ZOO, badatelské lupy a knihy nebo zahradnické náčiní pro děti.

Získat další čtyřlístky a s nimi i víc výher nám ale můžete pomoci i Vy. V každé ze čtyř etap Velké hry bude i několik rodinných doplňkových úkolů, jejichž splněním nám může i Vaše rodina pomoci získat další cenný čtyřlístek. Nelekejte se, rodinné úkoly jsou samozřejmě dobrovolné a navíc většinou celkem zajímavé a příjemné. Smyslem celé hry je totiž umožnit dětem to, co většině z nich dnes bohužel chybí: dostatek příležitostí k pohybu, hrám a dobrodružství objevování venku v přírodním prostředí. Jaké následky na zdravý vývoj našich dětí má nedostatek kontaktu s přirozeným prostředím, informuje text v rámečku.

CO TVRDÍ ODBORNÍCI: Dnešní (především městské) děti se pohybují převážně v umělém prostředí, hrají si na umělých hřištích a s koupenými hračkami a jejich čas je téměř beze zbytku organizován dospělými, nemluvě o tom, že mnozí rodiče své děti chrání před sebemenšími riziky.

Následkem je zhoršená pohybová zdatnost a odolnost, oslabený imunitní systém a vyšší náchylnost k alergii, nižší samostatnost a schopnost poradit si v nepředvídaných situacích, horší schopnost aktivní zábavy, domluvy a spolupráce s vrstevníky i menší tvořivost.

Viz např.: Kol.: Děti, aby byly a žily. MŽP 2005

Pokud se rozhodnete některé z rodinných aktivit vyzkoušet, máte na to celou zimu až do 21.3. - prvního jarního dne, kdy se budou všechny splněné rodinné úkoly počítat.

Nezapomeňte na obrázek, fotku či povídání o tom, jak jste to zvládli a co jste přitom zažili. Bez nich za Vaši snahu nezískáme čtyřlístek. Stačí Vám k tomu jediný list papíru A4 (nejlépe bílá čtvrtka, ale ne větší) a trochu času stráveného společně se svým dítětem – když mu pomůžete s nadepsáním názvu, s dalšími nápady a vytvořením obrázku pomůže zase ono Vám.

Děkujeme za Vaši podporu ve Velké hře!

Doplňkový rodinný úkol k 1. etapě Velké hry. Téma: „PŘÍRODA – NEJBOHATŠÍ HŘIŠTĚ“

Dobrodružný výlet do přírody

Snad všechny předškolní a mladší školní děti mají rády výlety. Je to pro ně vzácné vybočení z každodenního stereotypu a hlavně čas, kdy si mohou své rodiče opravdu užít. Dětem je přitom úplně jedno, zdali svítí sluníčko, nebo je zima – dobrodružství nevšedních zážitků přehluší i nepřízeň počasí (na rozdíl od většiny rodičů ☺). V mnoha rodinách se dnes výlet změnil v přejíždění autem z jednoho místa na druhé a pohodlnost často vítězí nad dobrodružstvím.

Proto první rodinný úkol zní: vypravte se na opravdový dobrodružný výlet do přírody.

Podmínkou je, že pro tentokrát vynecháte všechny hrady, akvaparky, lunaparky a další lidmi vytvořené atrakce a zamíříte pouze do přírody. Váš rodinný výlet musí trvat aspoň 3 hodiny a - pozor - pro tentokrát se na něj vypravíte bez auta. Abyste za svůj rodinný výlet získali čtyřlístek do Velké hry, musíte ho uskutečnit do 21.3. 2013 a ke stejnému datu odevzdat na čtvrtce A4 obrázek či popis výletu do své třídy.

Abyste si to všichni opravdu užili, měli byste si výlet společně naplánovat předem – jen tak si mohou i Vaše děti užít toho správného těšení se! Neplánujete žádnou túru - pro děti není vůbec důležité, KAM dojdete ani kolik kilometrů nachodíte, ale CO tam zažijí a že je to bude bavit. Když dobře zvolíte místo, které nabízí dostatek přirozených atrakcí pro spontánní hraní: skalní převisy a jeskyňky, potůčky a studánky, ale i obyčejný les s dostatkem klacků, šišek, pařezů a úkrytů, máte o dobrodružství postaráno. Pokud nemáte atraktivní prostředí pár kroků od domu, vyzkoušejte cestu vláčkem – už ta je snad pro všechny malé děti velkou atrakcí (navíc potřeba dojet včas na zastávku dá Vašemu výletu pevný rámec). Pokud jste sami už dlouho vlakem nejeli, vězte, že kultura cestování se poslední dobou zlepšuje a vyhledat spojení je otázkou několika kliknutí myši (např. na www.idos.cz).

Nezapomeňte si připravit pořádnou svačinu a pití, aby děti pochopily, že na výlet se dá jít i tam, kde nejsou restaurace a kiosky. A co v té přírodě budete vlastně dělat? Zkuste se rozpomenout na oblíbené hry a zábavy ze svého dětství, můžete se inspirovat v námětníku aktivit S přírodou v přírodě na webu Ekocentra Zahrada (www.mb-eko.cz/zahrada, v aktualitě „A co děti! Mají si kde hrát?“), ale hlavně se nebojte improvizovat, užít si spontánní hry se svými dětmi a zapomenout na všechny plány a cíle.

Přejeme Vám vydařený rodinný dobrodružný výlet a těšíme se na jeden list A4 s obrázky z Vašich společných zážitků!

Vážení rodiče,

naše mateřská škola se rozhodla zapojit do pětíměsíční Velké hry, organizované mladoboleslavským Ekocentrem Zahrada DDM, s názvem „**A co děti! Mají si kde hrát?**“. Pokud splníme herní úkoly, za získané body (čtyřlístky) si sami vybereme několik výher, kterými obohatíme naše prostředí a činnost: stromek či keře do naší zahrady, hmyzí hotýlek či žížalí ZOO, badatelské lupy a knihy nebo zahradnické náčiní pro děti.

Získat další čtyřlístky a s nimi i víc výher nám ale můžete pomoci i Vy. V každé ze čtyř etap Velké hry bude i několik rodinných doplňkových úkolů, jejichž splněním nám může i Vaše rodina pomoci získat další cenný čtyřlístek. Nelekejte se, rodinné úkoly jsou samozřejmě dobrovolné a navíc většinou celkem zajímavé a příjemné. Smyslem celé hry je totiž umožnit dětem to, co většině z nich dnes bohužel chybí: dostatek příležitostí k pohybu, hrám a dobrodružství objevování venku v přírodním prostředí. Jaké následky na zdravý vývoj našich dětí má nedostatek kontaktu s přirozeným prostředím, informuje text v rámečku.

CO TVRDÍ ODBORNÍCI: Dnešní (především městské) děti se pohybují převážně v umělém prostředí, hrají si na umělých hřištích a s koupenými hračkami a jejich čas je téměř beze zbytku organizován dospělými, nemluvě o tom, že mnozí rodiče své děti chrání před sebemenšími riziky.

Následkem je zhoršená pohybová zdatnost a odolnost, oslabený imunitní systém a vyšší náchylnost k alergii, nižší samostatnost a schopnost poradit si v nepředvídaných situacích, horší schopnost aktivní zábavy, domluvy a spolupráce s vrstevníky i menší tvořivost.

Viz např.: Kol.: Děti, aby byly a žily. MŽP 2005

Pokud se rozhodnete některé z rodinných aktivit vyzkoušet, máte na to celou zimu až do 21.3. - prvního jarního dne, kdy se budou všechny splněné rodinné úkoly počítat.

Nezapomeňte na obrázek, fotku či povídání o tom, jak jste to zvládli a co jste přitom zažili. Bez nich za Vaši snahu nezískáme čtyřlístek. Stačí Vám k tomu jediný list papíru A4 (nejlépe bílá čtvrtka, ale ne větší) a trochu času stráveného společně se svým dítětem – když mu pomůžete s nadepsáním názvu, s dalšími nápady a vytvořením obrázku pomůže zase ono Vám.

Děkujeme za Vaši podporu ve Velké hře!

Doplňkový rodinný úkol k 1. etapě Velké hry. Téma: „PŘÍRODA – NEJBOHATŠÍ HŘIŠTĚ“

Dobrodružný výlet do přírody

Snad všechny předškolní a mladší školní děti mají rády výlety. Je to pro ně vzácné vybočení z každodenního stereotypu a hlavně čas, kdy si mohou své rodiče opravdu užít. Dětem je přitom úplně jedno, zdali svítí sluníčko, nebo je zima – dobrodružství nevšedních zážitků přehluší i nepřízeň počasí (na rozdíl od většiny rodičů ☺). V mnoha rodinách se dnes výlet změnil v přejíždění autem z jednoho místa na druhé a pohodlnost často vítězí nad dobrodružstvím.

Proto první rodinný úkol zní: vypravte se na opravdový dobrodružný výlet do přírody.

Podmínkou je, že pro tentokrát vynecháte všechny hrady, akvaparky, lunaparky a další lidmi vytvořené atrakce a zamíříte pouze do přírody. Váš rodinný výlet musí trvat aspoň 3 hodiny a - pozor - pro tentokrát se na něj vypravíte bez auta. Abyste za svůj rodinný výlet získali čtyřlístek do Velké hry, musíte ho uskutečnit do 21.3. 2013 a ke stejnému datu odevzdat na čtvrtce A4 obrázek či popis výletu do své třídy.

Abyste si to všichni opravdu užili, měli byste si výlet společně naplánovat předem – jen tak si mohou i Vaše děti užít toho správného těšení se! Neplánujete žádnou túru - pro děti není vůbec důležité, KAM dojdete ani kolik kilometrů nachodíte, ale CO tam zažijí a že je to bude bavit. Když dobře zvolíte místo, které nabízí dostatek přirozených atrakcí pro spontánní hraní: skalní převisy a jeskyňky, potůčky a studánky, ale i obyčejný les s dostatkem klacků, šišek, pařezů a úkrytů, máte o dobrodružství postaráno. Pokud nemáte atraktivní prostředí pár kroků od domu, vyzkoušejte cestu vláčkem – už ta je snad pro všechny malé děti velkou atrakcí (navíc potřeba dojet včas na zastávku dá Vašemu výletu pevný rámec). Pokud jste sami už dlouho vlakem nejeli, vězte, že kultura cestování se poslední dobou zlepšuje a vyhledat spojení je otázkou několika kliknutí myši (např. na www.idos.cz).

Nezapomeňte si připravit pořádnou svačinu a pití, aby děti pochopily, že na výlet se dá jít i tam, kde nejsou restaurace a kiosky. A co v té přírodě budete vlastně dělat? Zkuste se rozpomenout na oblíbené hry a zábavy ze svého dětství, můžete se inspirovat v námětníku aktivit S přírodou v přírodě na webu Ekocentra Zahrada (www.mb-eko.cz/zahrada, v aktualitě „A co děti! Mají si kde hrát?“), ale hlavně se nebojte improvizovat, užít si spontánní hry se svými dětmi a zapomenout na všechny plány a cíle.

Přejeme Vám vydařený rodinný dobrodružný výlet a těšíme se na jeden list A4 s obrázky z Vašich společných zážitků!